

SUSIKANNAN HOITOSUUNNITELMAN PÄIVITYKSEN OHJAUSRYHMÄN KOKOUS

Ohjausryhmän kokouksessa aiheena olivat mm. uhkaa aiheuttavan suden määritelmän käsittely, julkisasiamiehen kannanhoidollista metsästystä koskeva ratkaisuehdotus ja kannanhoidollisen metsästyksen hanke.

Aika maanantai 27.5.2019 klo 13.00 – 15.00

Paikka Kokoushuone Sali, Mariankatu 11, Helsinki

Osallistujat

Sirpa Thessler, ohjelmajohtaja, Luonnonvarakeskus
Sauli Härkönen, julkisten hallintotehtävien päällikkö, Suomen riistakeskus
Mikael Luoma, riistapäällikkö, Suomen riistakeskus
Heli Siitari, toiminnanjohtaja, Suomen Metsästäjäliitto
Ari Niiranen, ylijohaja, Ympäristöministeriö
Tapio Rintala, MTK Varsinais-Suomen puheenjohtaja
Harri Hölttä, puheenjohtaja, Suomen Luonnonsuojeluliitto
Outi Ratamäki, CORE
Taru Peltola, CORE

MMM:

Jaana Husu-Kallio, kansliapäällikkö, MMM (puheenjohtaja)
Vesa Ruusila, Erätalousneuvos, erätalousyksikkö, LVO, MMM
Sami Niemi, neuvotteleva virkamies, erätalousyksikkö, LVO, MMM
Henna Väyrynen, asiantuntija, erätalousyksikkö, LVO, MMM (sihteeri)

1) Kokouksen aloitus

Ohjausryhmän puheenjohtaja avasi kokouksen.

2) Jatkokeskustelua edellisen kokouksen (20.5.2019) pohjalta

Sami Niemi maa- ja metsätalousministeriöstä esitteli lyhyesti, mitä viime kokouksessa käytiin läpi: tuolloin esiteltiin mm. tavoitteita hoitosuunnitelmaan (kolmiokuvaa) ja hoitosuunnitelman keskeisiä muutostekijöitä (ympyräkuvio).

Niemi totesi, että hoitosuunnitelmassa olennaisia ovat keskeiset muutostekijät. Yksi muutostekijöistä on ”syventyvää ja laajentuvaa tietoa susikannasta”. Vahinkojen ennaltaehkäisyä tulee edistää. Myös hallinnon, tutkimuksen ja sidosryhmien välistä vuoropuhelua tulee kehittää.

Niemi kertoi edellisellä viikolla olleesta Nordic Platformista, jossa työstedään yhteistä susiin liittyvä-paperia Ruotsin ja Norjan viranomaisten ja tutkijoiden kanssa. Paperissa kuvataan esimerkiksi tietojen vaihtoa maiden välillä. Ruotsalaiset pääsevät seuraamaan esimerkiksi suomalaisten susihavain-toja. Olennaista on, että ruotsalaiset voisivat nopeasti tietää, jos Suomesta on tullut sinne susi. Aja-tus on, että yhteistyöllä samalla brändätään pohjoismaalaista suurpetohallintoa.

Niemi jatkoi kertomalla, että tiistaina EU:n komission konsultit (Valeria Salvatori ja Estelle Balian) ovat tulossa luomaan pohjaa niin sanotulla ”fact-finding” keskustella mahdolliselle Ruotsin ja Suomen väliselle Platformille. Keskiyöksi konsultit haastattelevat sidosryhmien edustajia asian tiimoilta Helsingissä.

Niemi jatkoi kertomalla hoitosuunnitelman tavoitteista ja muutostekijöistä. Mukana on myös kannanhoidolliset toimenpiteet kuten esimerkiksi kannanhoidollinen metsästys ja monilajinen kannanhoito. Niemi totesi suurpetojen ja hirvieläinten suhteen olevan olennainen asia monilajisuutta tarkasteltaessa. Lisäksi hoitosuunnitelmassa on mukana tiedon yleistajuisuus. Vahinkojen ennaltaehkäisyssä olennaista on ennakointi. Susiennustemalli voisi Niemen mukaan hyvin toimia ennakoivan viestintän apuna. Olennaista on reagoida nopeasti, kun tiedetään, että susireviiri on muodostumassa. Niemi jatkoi toteamalla, että reviiriyhteistyöryhmien toiminta on myös noussut esille ja asiasta tulee olemaan hoitosuunnitelmassa.

Kysyttiin Niemeltä, voisiko hoitosuunnitelmassa lukea, mitä voidaan tehdä konfliktille ja mitä tehdään sosiaalisen konfliktin hallinnalle. Kysyttiin, mikä on kolmioiden sisällä olevien tavoitteiden (turvata pienin elinvoimainen kanta) ja (saavuttaa suotuisa suojelutaso) suhde kolmioiden muihin tavoitteisiin / muutostekijöihin.

Sami Niemi totesi, että kuvan on tarkoitus olla kokonaisuus ja että kaikki kolmion osat ovat osa kokonaisuutta.

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio esitti, että tavoitteista voitaisiin ottaa pois teonsanat. Puheenjohtaja painotti, että lähtökohta on EU:n direktiivi. Hoitosuunnitelman tavoitteissa on kyse kokonaisuudesta ja sen mukaan edetään hoitosuunnitelman työstössä. Asiaa ehditään vielä miettiä.

3) Uhkaa aiheuttavan suden määritelmä

Seuraavaksi Sami Niemi maa- ja metsätalousministeriöstä esitteli uhkaa aiheuttavan suden määritelmää ja Vesa Pihajoen (Poliisihallitus) & Harri-Pekka Pohjolaisen (Itä-Suomen Poliisilaitos) muotoilemaa taulukkoa aiheesta. Asiaa oli käsitelty valmisteluryhmässä.

Taulukossa oli seuraavat kohdat:

1. Huolta aiheuttava susi

Susi tai suden jäljet havaitaan alle 100 metrin etäisyydellä asuin- tai tuotantorakennuksesta, kuitenkin piha-alueen ulkopuolella tai tiellä.

2. Uhkaa aiheuttava susi

A. Suden jäljet havaitaan asutun rakennuksen tai tuotantorakennuksen piha-alueella. Samoin, jos susi havaitaan pihassa ja se poistuu paikalta välittömästi ihmisen havaittuaan. Piha-alueella tarkoitetaan asuin- tai tuotantorakennusten muodostamaa hoidettua aluetta.

B. Jos sudesta saadaan näköhavainto piha-alueella eikä se poistu välittömästi ihmisen havaittuaan paikalta, kyseessä voi suden läsnäolon jatkuessa olla kohdan 3. tilanne.

3. Vaaraa aiheuttava susi

Suden havaitaan liikkuvan rakennetussa ympäristössä tai ihmisten asuinalueilla satunnaista havaintoa ja välitöntä paikalta poistumista pidempään.

4. Vakavaa vaaraa aiheuttava susi

Susi lähestyy ihmistä tai ei muussa kohtaamistilanteessa poistu paikalta (jää kiertelemään tai seuraamaan taikka käyttäytyy uhkaavasti). Samoin tilanteet, joissa susi on jo aiheuttanut tai yrittänyt aiheuttaa henkilövahingon tai on käynyt tai yrittänyt käydä ihmisen ulkoiluttaman kytketyn koiran tai muun kotieläimen kimppuun.

Niemi totesi, että kohtien 2-4 tilanteet ovat ihmisten turvallisuutta vaarantavia ja niistä pitää tehdä merkinnät Tassuun. Lisäksi taulukossa todetaan, että riistahallinnolla ja poliisilla on omat ohjeistuksensa asian suhteen. Riistakeskus ottaa vastuuta kohdissa 1 ja 2 A) sekä poliisi 2 B, 3 sekä 4.

Tämän jälkeen Niemi esitteli lyhyesti LCIE:n Bold wolf -paperia, joka on myös käännetty suomeksi. Lausunnossa lähdetään siitä, että lähikohtaaminen suden kanssa on sellainen, että matkaa on alle 30 metriä.

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio kiitti Niemeä esityksestä ja siitä, että kokonaisuutta on rakennettu yhteistyössä poliisin kanssa. Husu-Kallio totesi, että on selvää, että poliisilla on omat toimintaohjeensa.

Heli Siitari Suomen Metsästäjäliitosta toi esille, että Itä-Suomessa taulukko on herättänyt keskustelua. Koetaan, että aiempi malli on ollut toimiva. Asiasta on myös ollut erilaisia tulkintoja liikkeellä.

Sauli Härkönen Suomen riistakeskuksesta kommentoi, että poliisi on osaltaan halunnut selkiyttää asiaa ja on haluttu tarkempaa muotoilua. Täsmennykset tekevät asiaa selkokielisemmäksi ja ymmärrettävämmäksi. Härkönen kysyi, onko 30 metrin määritelmällä jotain vaikutusta hoitosuunnitelman valmisteluun.

Puheenjohtaja totesi, että taulukossa on pragmaattinen lähtökohta. Tällöin ei mitata sitä, onko kyseessä 30 – 40 metriä.

Mikael Luoma riistakeskuksesta kommentoi, että muutos valmisteluryhmässä muotoilussa taulukossa suhteessa aiempaan olisi lähinnä siinä, että riistakeskus alkaisi tekemään häiritsemispäätöksiä, jotka ovat poikkeuslupia. Edelleen käytännöt eivät muuttuisi. Alle 100 metrin havainnot kirjattaisiin Tassuun. Karkotuslupia ei myönnettäisi yöllisten pihahavaintojen perusteella, eivätkä yksittäiset suden pihahavainnot riittäisi niihin. Luoma jatkoi toteamalla, että kun sudesta tehdään näköhavaintoja, aletaan puhua häiritsemisluvista. Yölliset pihahavainnot eivät ole poikkeuksellista käyttäytymistä.

Sami Niemi totesi, että olennaista asiassa on, että jos on ehdollistuneita ja pelottomasti käyttäytyviä susia, ne tulisi poistaa.

Kysyttiin, pitäisikö taulukossa olla mainittuna kotieläinvahingot?

Vastattiin, että silloin tulisi olla tai on kyseessä vahinkoperusteinen poikkeuslupa.

Suomen Luonnonsuojeluliitosta Harri Hölttä kommentoi, että esitetty taulukko kuulostaa hyvältä. Tapio Rintala MTK:sta totesi puheenvuorossa, että läntisessä Suomessa Varsinais-Suomen alueella on tehty poliisin karkotuspäätöksiä vähän. Jos karkotus tehdään, niin saattaa olla muutama

sata metriä ja susi on jonkun toisen pihalla. Rintala jatkoi toteamalla, että maatalousyrittäjän näkökulmasta 30 metriä tuntuu sangen lyhyeltä. Jatkettiin toteamalla, että poliisin täytyy pitää ihmisten turvallisuudesta huolta ja ettei roolia asiassa voi ottaa täysin poliisilta pois.

Niemi totesi, että LCIE:n paperin 30 metrin määritelmä on niin sanottu "policy statement" eli linjaus. Valmisteluryhmässä muotoilussa taulukossa ei oteta 30 metrin määrittelyä mukaan.

Puheenjohtaja totesi, että huomioidaan, mitä riistakeskuskin otti esille. Susi ei välttämättä aiheuta huolta, jos se kulkee ohi yöllä. Puheenjohtaja jatkoi toteamalla, että taulukko on hyvä pohja jatko-työlle.

Mikael Luoma kommentoi, että riistakeskuksen menettelytapojen voi katsoa menevän aika lailla yksiin LCIE:n tekstin kanssa. Jos sudesta tehdään päiväsaikaan havainto, ryhdytään silloin karkotustoimenpiteisiin.

4) Sami Niemi: julkisasiamiehen ennakkoratkaisu

Sami Niemi käsitteli lyhyesti julkisasiamiehen ennakkoratkaisua koskien kannanhoidollista metsästystä.

Niemen mukaan asiassa on olennaista peruskysymys: voiko 16 artiklan kohdan e-alakohdan mukaisia poikkeuslupia (ns. kannanhoidollinen metsästy) myöntää.

Julkisasiamies toteaa Niemen mukaan, että voi myöntää. Niemen mukaan ehdotusratkaisun mukaan olennaista on, että poikkeuslupapäätöksessä on hyvinkin yksityiskohtaisesti ja täsmällisesti ilmaistut tavoitteet ja että poikkeuslupa tähtää niiden saavuttamiseen. Kysymys kuuluu, onko ne kuvattu tarpeeksi tarkasti päätöksissä. Sen julkisasiamiehen ennakkoratkaisu Niemen mukaan kyseenalaistaa. Niemen mukaan päätöksiä ei voi perustella susilauman elinvoimaisuudella. Niemi nosti esille havaintojaan ennakkoratkaisusta:

- poikkeus ei saa huonontaa eikä estää tämän kannan suotuisan suojelun tason ennalleen saattamista
- kiintiön täyteen määrän saattaminen ei saa haitata näiden kantojen suotuisan suojelun tason säilyttämistä tai ennalleen saattamista
- viranomaisten on ennen tällaisten poikkeuksien myöntämistä näytettävä, ettei ole vaarana, että sillä on merkittävä kielteinen vaikutus kyseisen kannan suojelun tasoon.

Niemen mukaan ratkaisuehdotus voi olla tiukentamassa perustulkintaa, jolloin vaikutus riippuu kannan suuruudesta, sen suojelun tasosta ja sen biologisista ominaisuuksista. Huomattava seikka ehdotuksessa oli suhteessa komission tulkintaohjeeseen se, että komissio oli ottamassa tulkintaa, että perusteet eivät saisi olla direktiivin a-d kohdassa mainittuja perusteita. Julkisasiamies oli eri mieltä. Tämä on Niemen mukaan hyvä avaus siitä, että poikkeuslupaharkinnassa tulee ottaa huomioon sosiaaliset, taloudelliset ja sivistykselliset vaatimukset sekä alueelliset ja paikalliset erityispiirteet.

Niemen mukaan kannanhoidollisen metsästyksen mahdollista jatkoa suunniteltaessa onkin hyvin tarkkaan määriteltävä perusteet sille, miksi se sallitaan ja on myös osoitettava, ettei tavoitteita voi muutoin saavuttaa. Lisäksi on pystyttävä osoittamaan, että tavoitteet saavutetaan.

Niemi totesi, että susikannan hoitosuunnitelman päivitysprosessissa on todettu, että odotetaan yhteisöjen tuomioistuimen ratkaisu. Ajatus on, ettei kirjoiteta kannanhoidollista metsästystä toimenpiteeksi vaan käynnistettäisiin hanke ratkaisun jälkeen. Eli yhdessä sidosryhmien kanssa määriteltäisiin kannanhoidollisen metsästyksen perustelut ja mahdollinen toiminta.

Kysyttiin Niemen alustuksen pohjalta, kirjataanko hanke hoitosuunnitelmaan.

Sauli Härkönen Suomen riistakeskuksesta toi puheenvuorossa esille, että vuosien 2015–2016 kannanhoidollisen metsästyksen kokeilussa ei ollut perälautaa, kun oli muuta kuolleisuutta. Jatkettiin toteamalla, että tuolloin olisi pitänyt sitovasti rajata alfayksilöt pois pyynnistä. Se oli kuitenkin käytännön pyynnin kannalta hankala asia. Äärimmäisen tärkeää on määritellä, mikä on se syy/tavoite, mitä tavoitellaan. Todettiin samassa puheenvuorossa, että tällaisilla kirjauksilla varmaan päästäisiin eteenpäin.

Puheenjohtaja totesi, että odotetaan EU-tason päätöksiä ja sen jälkeen on kansallisen tuomioistuimen päätöksen vuoro.

Kysyttiin, millainen aikaikkuna mahdollisella hankkeella olisi. Milloin ensimmäiset kannanhoidolliset metsästykset voisivat alkaa?

Sami Niemi totesi, että tarvitaan korkeimman hallinto-oikeuden tuomio, mikä luo perustan arvioida toimeenpanokieltoja. Siitä sitten eteenpäin tähän työhön. Jos ensi syksyille suunniteltaisiin kannanhoidollista metsästystä, niin luvat menisivät täytäntöönpanokieltoon. Varmaan voi arvioida yhden vuoden syksyn päälle. Olennaista olisi, että olisi yhteinen sidosryhmien kanssa tehtävä pohdinta. Sitä helpommin myös päätökset pitäisi. Tarkoitus on kirjata hanke hoitosuunnitelman loppuun.

Pohdittiin puheenvuorossa, miten asia kerrotaan ihmisille. Jos susikanta on kovassa nousussa, niin voi olla, että asiaa odotetaan.

Kommentoitiin puheenvuorossa, että KHO:n päätös voi tulla muutama kuukausi yhteisöjen tuomioistuimen päätöksen jälkeen. Jatkettiin pohtimalla, voisiko kannanhoidollinen metsästys olla käytössä 2020-luvulla.

Puheenjohtaja totesi olevansa samoilla linjoilla asiassa ja korosti, että asiaan pyritään etsimään joustavia ratkaisuja. Puheenjohtaja jatkoi toteamalla, että odotetaan virallinen prosessi EU:n kanssa ja kansallisesti.

Loppuun Henna Väyrynen esitteli lyhyesti susireviirialueiden yhteistyöryhmille lähetetyn kyselyn tuloksia. Kyselyyn oli vastannut yhteensä 52 jäsentä yhteensä 29 eri reviiriyhteistyöryhmästä. Kysely pidettiin toukokuun alussa ja se laadittiin osana susikannan hoitosuunnitelman päivitystä. Kyselyssä kysyttiin yhteistyöryhmiltä mm. ehdotuksia susikannan hoitosuunnitelman toimenpiteiksi ja miten nykyisiä toimenpiteitä voisi kehittää. Lisäksi kysyttiin, miten yhteistyöryhmien toimintaa voisi kehittää.

Kyselyn perusteella reviiriyhteistyöryhmät olivat kokoontuneet keskimäärin 2 kertaa vuodessa. Arvioidaessa onnistumista eri tehtävissä hajontaa ei ollut kovin paljon. Vastaajat arvioivat ryhmän suoriutuneen tehtävästä ”kokonaisnäkemysten luominen alueen susitilanteesta” hyvin (keskiarvo noin 4). Keskiarvon 3 (kohtalaisesti) saivat ”konflikteja ennaltaehkäisevien toimenpiteiden suunnittelu” ja ”poikkeuslupapyynnin edellytysten arviointi”. Lähes kolmosen sai ”alueen asukkaille tiedottaminen”.

Kyselyssä vastaajat arvioivat myös esimerkiksi susien aiheuttamien vahinkojen ehkäisyyn tarkoitettuja toimenpiteitä sen perusteella, miten tärkeinä niitä pidettiin. Keskiarvoltaan korkeimman arvostuksen (yli 4, kun 4=melko tärkeä) sai ”tiedon lisääminen metsästyskoiravahinkojen ehkäisystä.” Suuria eroja arvioinneissa ei ollut.

Kyselyssä kysyttiin myös, onko nykyisessä toimintakynnyksen määrittelyssä koskien asutusten läheisyydessä tehtäviä susien havaintoja ja uhkaa aiheuttavan suden määritelmää jotain, mitä pitäisi muuttaa. Vastausten perusteella näytti siltä, että uhkaa aiheuttavan suden määritelmä vaatii tarkennusta.

Väyrynen toi esille, että yleisesti ottaen kyselyn vastauksissa ei tullut esille varsinaisia uusia toimenpide-ehdotuksia. Vahvistusta saatiin kuitenkin sille, millaisille toimenpiteille on tarvetta. Reviiriyhteistyön toiminnan toteutuminen sai vastausten perusteella kouluarvosana-asteikolla keskiarvon 6,44.

Vastaajilta kysyttiin myös, millaisia vaikutuksia yhteistyöryhmillä on ollut. Positiivisina puolina vastauksissa mainittiin mm. tutustuminen muihin alueen toimijoihin, keskustelu ja esimerkiksi tiedon lisääntyminen sudesta ja alueen susitilanteesta.

Mikael Luoma Suomen riistakeskuksesta toi esille, että on eroja alueellisesti siinä, miten koetaan reviiriyhteistyöryhmien rooli. Kyselyssä esille nousikin, että yhteistyöryhmien rooli vaatisi vielä selvittämistä.

5) Keskustelua

Lopuksi keskusteltiin vielä lyhyesti lainsäädäntömuutoksesta koskien koirasutta ja jatkettiin keskustelua uhkaa aiheuttavan suden määritelmästä.

Kysyttiin taulukkoon liittyen, onko termi ”uhkaa aiheuttava susi” taulukon otsikossa liian arvottava ja lisääkö se mahdollisesti epätietoisuutta tai pelkoa. Kysyttiin, voisiko otsikon ilmaista toisella tavalla kuten esimerkiksi ”susihavaintojen luokittelu”.

Sami Niemi totesi, että muotoilun on tarkoitus olla ns. ihmislähtöinen niin, että lukija hahmottaa paremmin mistä on kyse. Niemi kysyi, voisiko terminä olla peloton susi. Niemi totesi, että välttämättä ei saada valmistelu- ja ohjausryhmälle lähtevään luonnokseen uutta ryhmittelyä aikataulullisista syistä.

Puheenjohtaja totesi, että ihmistä pelkäämätön on neutraalisti ilmaistu. Puheenjohtaja totesi, että asiaa tarkastellaan aikataulun puitteissa.

Keskusteltiin lopuksi koirasudesta. Sami Niemi totesi, että koirasusi oli määritelty aiemmin haitalliseksi vieraslajiksi. Viimeisimmässä lainsäädännön päivityksessä kiellettiin kasvattaminen, luovuttaminen ja myyminen. Koirasusiin sovelletaan käytännössä rauhoittamia lajeja koskevaa lainsäädäntöä.

Niemi toi esille, että esimerkiksi salametsästäjät ovat esittäneet ns. koirasusiväitteitä ja perustelleet sillä sitä, miksi heitä ei pitäisi tuomita. Niemi painotti, että asiassa lähdetään Bernin konvention pysyvistä rekommendaatiosta. Julkisessa keskustelussa on kysytty, onko mahdollista ampua koirasusi ilman seuraamuksia. Asiaa ollaan selvittämässä maa- ja metsätalousministeriössä varmuuden vuoksi. Niemi jatkoi toteamalla, että vieraslajilakia tulisi muuttaa niin, että riistakeskuksella on toimi-

valta koirasusien poiston kohdalla. Asia nousi esille myös Kaakkois-Suomen tilaisuudessa. Jos villikoira aiheuttaa uhkaa, niin silloin ei oikein ole toimivaltaista viranomaista. Tiettyä sääntelyä tarvitaan. Olennaista on, että epäillyt koirasusi poistot tehdään DNA-analyyysien kautta.

Niemi jatkoi toteamalla, että epämääräisiä kenneleitä on yllättävän paljon. Paraikaa selvitetään, miten saadaan koirasusia omaavien kenneliä toiminta vastaamaan lakia. Puheenjohtaja kiitti Niemeä ja kiitti hyvin sujuneesta yhteistyöstä poliisin kanssa koirasusiasiassa.

Lopuksi Sami Niemi esitteli vielä lyhyesti hoitosuunnitelman sisällysluettelo ja totesi, että aletaan olla melko hyvässä vaiheessa. Niemi totesi, että hoitosuunnitelmaan nostetaan myös kirjaus omaehtoisesta karkottamisesta. Yksittäiset tahalliset häirinnät eivät ole direktiivin vastaisia. Jos suden pihaltaan näkee, niin sen voi omaehtoisesti karkottaa.

Loppuun puheenjohtaja totesi, että hoitosuunnitelman työversio tulee sekä valmistelu- että ohjausryhmälle luettavaksi 3.6. tai viimeistään tiistaina. Keskiviikkona 29.5. tulee olemaan valmistelu- ja ohjausryhmän yhteinen kokous, jossa on puheenjohtajana Vesa Ruusila. Viimeinen ohjausryhmän kokous on 12.6.

6) Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti hyvästä keskustelusta ja päätti kokouksen noin klo 14.40.